

**ОГЛЯД ІНСТРУМЕНТІВ ПІДТРИМКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ**
(травень – червень 2024 р.)

Боргова сфера

Бюджетна потреба України в зовнішньому фінансуванні на 2024 р. становить близько 38 млрд дол. США, з яких 11,8 млрд дол. США вже залучено в перші місяці року. На сьогодні маємо запевнення від донорів, що Україна отримає фінансову підтримку в повному обсязі.

У травні 2024 р. надходження зовнішньої допомоги становило 20 млн дол. США від Світового банку в рамках проєкту «Модернізація системи соціальної підтримки населення України». Крім зовнішнього фінансування, у травні Мінфін залучив 46,2 млрд грн від розміщення ОВДП, з яких 17,4 % (8,4 млрд грн) – за бенчмарк-облігаціями¹. Від облігацій, номінованих в іноземній валюті, залучено 4,9 млрд грн (113,6 млн євро), що становить 11,9 % від обсягу всіх залучених коштів від ОВДП у травні².

Усього в травні на погашення та обслуговування державного боргу витрачено **92,2 млрд грн**, що є найбільшою сумою з початку 2024 р. (на травень припав піковий період з виплат за внутрішніми державними запозиченнями: **88,0 %** платежів було витрачено на погашення та обслуговування саме внутрішнього боргу – **80,6 млрд грн**) (рис. 1).

¹ Бенчмарк-ОВДП – це цінні папери, які банк може придбати в Міністерства фінансів, по-перше, закриваючи підвищені норми резервування регулятора; по-друге, фінансуючи держбюджет; по-третє, отримуючи прибуток.

² Бюджетний барометр – травень 2024 року. URL: [https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3874063-budzetnij-barometr-traven-2024-roku.html#:~:text=Загалом за п'ять місяців,%2C1 млрд грн\) грантів.](https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3874063-budzetnij-barometr-traven-2024-roku.html#:~:text=Загалом за п'ять місяців,%2C1 млрд грн) грантів.)

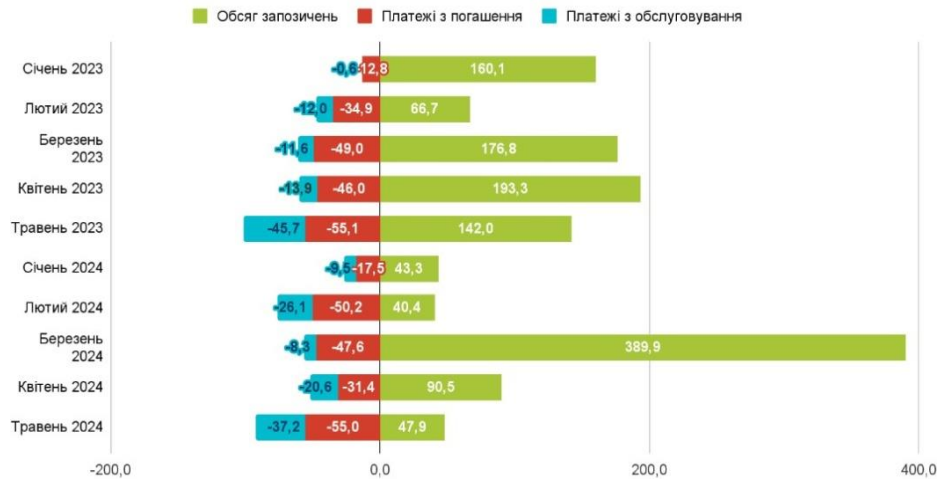

Рис. 1. Обсяг запозичень, погашення та обслуговування державного боргу України в січні – травні 2023 і 2024 рр., млрд грн
Джерело: Міністерство фінансів України.

На Саміті G7 в Італії, що проходив з 13 по 15 червня 2024 р., лідери країн G7 домовилися про спрямування Україні близько 50 млрд дол. США до кінця цього року. Кошти будуть обслуговуватися та погашатись за рахунок майбутніх прибутків, отриманих від заморожених суверенних російських активів, що перебувають у Європейському Союзі та інших юрисдикціях.

У спільному комюніке лідерів G7 зазначено:

«Ми [G7], як і раніше, прагнемо розвіяти будь-які хибні уявлення про те, що час на боці Росії, що руйнування інфраструктури та засобів до існування не мають для Росії жодних наслідків, або що Росія може перемогти, спричинивши економічний крах України. З метою підтримки поточних і майбутніх потреб України в умовах тривалої оборони..., G7 досягла консенсусу щодо запуску механізму додаткових кредитів для збільшення надходжень до бюджету України (Extraordinary Revenue Acceleration Loans for Ukraine), щоб надати Україні близько 50 млрд доларів США додаткового фінансування до кінця року»³.

Всі країни G7 зобов'язалися зберігати російські активи знерухомленими доти, доки РФ не заплатить за скоєні злочини проти України.

Країни запевнили, що працюватимуть над отриманням дозволу у відповідних юрисдикціях на використання майбутніх прибутків для обслуговування та погашення кредитів.

Водночас сторони наголосили, що питання конфіскації заморожених активів РФ залишається на порядку денному. У юрисдикціях G7 зберігається близько 280 млрд дол. США заморожених суверенних російських активів.

Нагадаємо, що окремо ЄС ухвалив спрямування прибутків від заморожених російських активів розміром 1,5 млрд євро. Очікують, що Україна отримає кошти в липні 2024 р. 90 % буде спрямовано на військові потреби, 10 % – на відновлення.

³ Заява Мінфіну щодо рішення G7 про спрямування Україні близько \$ 50 млрд через механізм додаткових кредитів для збільшення надходжень до бюджету України від 14 червня 2024. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/statement_of_the_ministry_of_finance_of_ukraine_on_the_decision_of_the_g7_to_allocate_about_50_billion_to_ukraine_through_7_extraordinary_revenue_acceleration_loans_for_ukraine-4656

11–12 червня 2024 р. під час Міжнародної конференції з питань відновлення України – URC 2024 в Берліні представники Міністерства фінансів України провели низку двосторонніх зустрічей з високопосадовцями Сполучених Штатів Америки, Європейської комісії, Міжнародного валютного фонду та Світового банку⁴. Під час зустрічей сторони, зокрема, обговорили шляхи мобілізації потрібних ресурсів на 2024–2025 рр.

На полях Конференції Міністерство фінансів України уклало низку угод зі Світовим банком, Банком розвитку ради Європи (СЕВ), Європейським інвестиційним банком (ЄІБ) та Кредитною установою для відбудови (KfW). Загальна сума підписаних угод – понад **340 млн дол. США**. Фінансова підтримка буде спрямована на відновлення енергосектора, критичної та соціальної інфраструктури, житлового сектора, зокрема:

- *міністр фінансів України Сергій Марченко та чинний директор у справах України, Молдови та Білорусі Аруп Банерджі підписали Листи про зміни до грантових угод за проектами Світового банку*⁵:

- «Ремонт житла для відновлення прав і можливостей людей (HOPE)» (додаткове грантове фінансування обсягом 62 млн дол. США в рамках проекту HOPE буде спрямовано на дрібні та середні ремонти частково пошкоджених унаслідок збройної агресії Росії житлових будинків). Проект HOPE спрямований на вирішення невідкладних та критичних потреб у ремонті частково пошкоджених індивідуальних та багатоквартирних житлових будинків у територіальних громадах, підконтрольних уряду України;
- «Відновлення енергозабезпечення у зимовий період та постачання енергетичних ресурсів (Re-PoWER)» (додатковий грант у сумі 47 млн дол. США), метою якого є відновлення основних послуг в енергетичній сфері України, буде спрямовано на забезпечення мешканців м. Харкова послугами з центрального теплопостачання, а саме проведення закупівлі та встановлення теплового обладнання;
- укладено Фінансову угоду з Європейським інвестиційним банком за проектом «Програма з відновлення III» (Recovery III)⁶. Проект має на меті відновлення та модернізацію основних соціальних послуг у таких сферах, як освіта, охорона здоров'я, житло для внутрішньо переміщених осіб, соціальний захист, а також відновлення та модернізацію критичної інфраструктури на територіях, які зазнали руйнувань, і в регіонах, які прийняли найбільшу кількість ВПО;

4 Міністр фінансів провів низку зустрічей з високопосадовцями ключових країн-партнерів та фінансових організацій в рамках URC 2024.
URL: https://mof.gov.ua/uk/news/the_minister_of_finance_held_a_series_of_meetings_with_officials_from_key_partner_countries_and_financial_institutions_in_the_framework_of_the_urc_2024-4650

⁵ Україна отримує 109 млн доларів США грантового фінансування в рамках проектів Світового банку з відновлення та підтримки енергосектору.
URL: https://mof.gov.ua/uk/news/ukraine_will_receive_usd_109_million_in_grant_financing_under_world_bank_projects_to_restore_and_support_the_energy_sector-4649

⁶ ЄІБ надасть Україні 100 млн євро на відновлення та модернізацію соціальної інфраструктури.
URL: https://mof.gov.ua/uk/news/eib_will_provide_eur_100_million_to_ukraine_to_restore_and_modernize_social_infrastructure-4647

- *міністр фінансів України Сергій Марченко провів робочу зустріч з міністром фінансів Німеччини Крістіаном Лінднером. Підписано декларацію, яка сприятиме дальшому розвитку спроможності для інституційної розбудови та впровадженню корпоративної реформи Фонду розвитку підприємництва, що координує Кредитна установа для відбудови KfW. «Експертна та фінансова підтримка від KfW дозволяє продовжувати забезпечення українського бізнесу доступним фінансуванням, що своєю чергою сприяє відновленню економіки країни в умовах повномасштабної війни», зазначив міністр фінансів України Сергій Марченко⁷;*

Крім того, міністр фінансів Сергій Марченко підписав Гарантійну угоду від імені уряду України. Угода передбачає залучення кредиту на суму 30,4 млн євро від уряду Німеччини через KfW для підвищення надійності української енергетичної інфраструктури. Відповідно до умов угоди термін кредитування становить 30 років, з яких перші 10 – пільговий період. Відсоткова ставка за користування кредитом становить 2 % річних.

Передбачено, що кредитні кошти буде спрямовано на реконструкцію підстанції в західному регіоні України (після модернізації це буде високотехнологічний автоматизований об'єкт, який відповідатиме вимогам ENTSO-E щодо надійності роботи системи електропередачі та безпеки мережі), а також допоможе закупити дороговартісне високотехнологічне обладнання для підстанцій, які було пошкоджено під час ракетних та дронівих атак ворога;

- міністр фінансів України Сергій Марченко та керівник Банку розвитку Ради Європи (БРРС) Карло Монтічеллі підписали Угоду щодо надання Україні позики обсягом 100 млн євро в рамках проекту «НОМЕ. Компенсація за знищене житло»⁸. Проект НОМЕ реалізовуватиметься по всій підконтрольній території України. Залучені кошти буде спрямовано на підтримку механізму прямої допомоги – житлових сертифікатів. Так, кінцеві бенефіціари, у тому числі учасники бойових дій, інваліди та багатодітні сім'ї, отримують компенсацію (у формі сертифікатів на придбання оселі) за знищене внаслідок бойових дій та терористичних атак РФ житло.

Проект упроваджується в межах послуги «Відновлення», а також згідно з Законом України «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій спричинених збройною агресією РФ проти України».

Під час зустрічей та в публічних заявах міжнародні партнери відзначили діяльність уряду України у сфері збереження фінансової стабільності та впровадженні реформ, зокрема визначених у програмах співпраці. У цьому контексті високо оцінено впровадження урядом України аналітичного інструменту та інтерактивного порталу «Матриця реформ», що містить огляд умов

⁷ Міністри фінансів України та Німеччини підписали декларацію для зміцнення співпраці у сфері підтримки підприємництва.

URL: https://mof.gov.ua/uk/news/the_ministries_of_finance_of_ukraine_and_germany_sign_a_declaration_to_strengthen_cooperation_in_business_support-4645

⁸ Україна отримає 100 млн євро від БРРС на компенсації за знищене внаслідок збройної агресії РФ житло: Міністр фінансів та очільник Банку підписали відповідну Угоду. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/ukraine_will_receive_eur_100_million_from_the_ceb_to_compensate_for_the_destroyed_housing_due_to_russian_armed_aggression_minister_of_finance_and_governor_of_the_bank_signed_an_agreement-4644

і рекомендацій міжнародних партнерів України, представлених в офіційних документах. А саме в рекомендаціях Єврокомісії та звіті щодо України в межах пакета розширення ЄС, заходах з Меморандуму МВФ про економічну та фінансову політику Програми EFF, Плану України в межах інструменту «Ukraine Facility», а також умов Світового Банку (Development Policy Loan, DPL).

Представники влади України та експерти Міжнародного валютного фонду (МВФ) 31 травня 2024 р. досягли домовленості на рівні експертів щодо четвертого перегляду чотирирічної програми Механізму розширеного фінансування (Extended Fund Facility – EFF).⁹ Переговори за участі експертів МВФ разом з представниками Міністерства фінансів України, Національного банку України та інших органів влади відбувались у м. Києві та м. Варшава (Польща) 23 –31 травня 2024 р.

Сторони досягнули домовленостей щодо оновленого переліку заходів економічної та фінансової політики, спрямованої на підтримку макроекономічної стабільності й далі впровадження економічних реформ на шляху України до вступу в ЄС.

Експерти МВФ відзначили прогрес України у виконанні зобов'язань за Програмою EFF та відданість загальному порядку денному реформ. Українська влада виконала всі кількісні критерії та структурні маяки до четвертого перегляду Програми. Таким чином, майбутнє затвердження рішення Виконавчою радою МВФ відкриває для України шлях до отримання 2,2 млрд дол. США, що має відбутися вже найближчими тижнями.

Довідково. На поточний рік програмою EFF передбачено 5,4 млрд дол. США бюджетної допомоги Україні, з яких вже надійшло близько 880 млн дол. США в результаті успішного третього перегляду програми в березні 2024 р. Загальний обсяг програми Механізму розширеного фінансування – EFF на 2023–2027 рр. становить 15,6 млрд дол. США. EFF є частиною пакета міжнародної підтримки України, який наразі становить близько 122 млрд дол. США.

*Національний інститут стратегічних досліджень
Червень 2024 р.*

⁹ Представники влади України та МВФ досягли домовленості на рівні експертів щодо четвертого перегляду програми Механізму розширеного фінансування (EFF).
URL: https://mof.gov.ua/uk/news/ukrainian_authorities_and_imf_reached_staff_level_agreement_on_the_fourth_review_of_the_extended_fund_facility_eff_arrangement-4630